

ז א מ"י פ"ן מהלכות
מעשר שני הלכה ג
סמג עשין קלו:
[ב מ"י פ"ה מהל' מזירות
הל"ד ופ"ד מהל' מאכלות
אסורות הל' טז ופי"ד שם
הל' ה]:

תורה אור השלם

1. וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף כֶּבֶד
אֲשֶׁר תֵּאדָה נִפְשֶׁךָ בְּקֶכֶר
וּבִצְאָן וּבִיָּין וּבִשְׂכָר וּבְכֶל
אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נִפְשֶׁךָ
וְאִכְלָתָ שָׂם לִפְנֵי יְיָ
אֱלֹהֶיךָ וְשִׂמְחַת אֹתָהּ
יִבְרָתָהּ; כִּדְבַר יְיָ כִּי
יִמְּן וְשָׂכָר יִזְרֶה חֵמֶךָ
וְיִן וְחֶמֶץ שָׂכָר לֵב יִשְׁתָּה
וְכֹל מִשְׂרַת עֲנָבִים לֵב
יִשְׁתָּה וְעֲנָבִים לְחִים
יִבְרָתָהּ לֵב יִאֲכַל;

מבדיר ג. 1

הגהות התוספות

1. צ"ל פרט וכלל ופרט.
2. צ"ל נעשה. צ"ל רחלי
3. מרן.
4. צ"ל וכלל.
5. נדל"ל ור"י פירש.
6. נדל"ל מכשין הפרט
7. הדומה כו'. צ"ל
8. נדל"ל נעלולין.
9. חבית רל"ש
10. חבית רל"ש.
11. נמחק.
12. צ"ל ריבול. צ"ל
13. מרצין הכל.
14. לומר נמחק. צ"ל נמי
15. צ"ל וריבול.
16. צ"ל מרצין.

פ' הרא"ש
א"ל תר דמרת בקר ונאן
וכי הכי כדמרת ברה
שמעו למעוטי חיה ריה
שמוקא: פתח קמא: רבמי
הוא: דמרת בתורה
היא למדוש ענין שרית
וארבנן קא' ולא מיתי
וכמה בדומה לדעיל
דרשנין פתח ורמי
ומייתו חילא ופרט וכלל
א"ל תלמודא דש שרין א'
לה: פתח פריק ונאן
מכתביהו וזו וזו ויולין.
וגדיל קשקש בגדלים
ותווינהו משמיש האדמה.
אף כל לאתויי עופות
לדעו למיטת וזו וזו ומכל
כדמ' פריק ביש כלל מכתבין.
ללאופ' כל ברתא מאן אדמי
ללאופ' כל דמי ליה א'
אזא וכלל ברתא דהריל כל
ופרט ונאן בכלל אזא מה
שפוטת: פתח חילא ופריק
אפי' יא איכא דמרת
בחד דז מרבין תרי פריק
ובכלל דז דמי ליה כל'
הדמיה: ומפתחא פתח
מרבין ספי מרת כלל:
א"ל פתח חילא ופריק
אפי' עילוי ודעיה כלל
מוסיק על הפרט ורבי כל
מוסיק ורביה רובל
אח קעל לא זמינעט ורביה
הזו מרבין ומוסע ורביה
דמפטח דבר אחת:
אשרינהו שפוטת אחת
מפתחא פתח א"ל אכל
חצי ותי חלב וצחי ותי
פוטח פוטח. וצחי צחי
א"ל חצי וצחי וצחי
עניב וצחי וצחי חלב
אחת חייב שהי' אשה
אחיה חצי שרת עניב
אחיה. חייב על שרת פוטח
אחיה דאנא חצי מין
לחיהיה למע ליה קרא. א'
משרת וכל שפוטת ואחת
דנסי' ליה ומפרשינהו
לרבנן א"ל דרשי כל
דרשי. וצחי קעלן לא
מכני ליה

לה:

א חיה בכ"ה בחמה. בתמיה ללומר: הלא צדקה לא מביאה חמה?
 דמיה בכלל צדקה דכתיב: קרא ואלא פטרם בתרם וכו'
 שפטרם אחרון ממעט חיה פטרם קרא נמי מלי להדי למעט חיה
 דפטרם אחרון מגלה על הראשון למעט חיה ולעולם מהאי קרא נמי
 איכא למדעם דחיה וכלל ופטר:
ומנ"ה דחבי הוא. ארעין קאי
 דדחי לעיל כלל ופטר

וְהָיָה בְּכָל יוֹם אֶתְּחִיל בְּקִרְבְּךָ וְאֵיךְ אֶתְּחִיל בְּקִרְבְּךָ
הוּא ^בדְּתַנִּיאי וְנִתְּנָה לִי נַפְשִׁי כָּל בִּבְקָר וּבִבְכֹל
וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ וּפְרַט וּכְלָל אֵי אֶתְּחִיל
"מִהַּ הַפְּרָט מְפֹרֵשׁ פִּי אֶף כָּל פְּרִי מִפְּרִי וּגְמִיל
וּפְרַט וּכְלָל כְּעֵין פְּרָט מֵאֵי אֲהֵי וְכָל
וְתוֹ פְּרָט וּכְלָל וּפְרָט פְּרָטא בְּתַרְתְּרָה מֵאֵי
בְּתַרְתְּרָה ה"א נַעֲשֶׂה וּמְכַדִּי תְרִין כְּלָלִי וּפְרָט
^א(כְּלָלֵא) כְּעֵין פְּרָטא וְבוֹיֵי אֵיכָא דִּאֲדִילוֹ ה
אֵיכָא פְּרָטא דְּרִמִּי מַרְבִּינִן תְּרִי פְּרָטִי וְסִי
דְּרִמִּי מִשְׁנֵי צַדְדִין מַרְבִּינִן מְכַדִּי פְּרָט וּכְלָל
הַפְּרָט וְאִיתְרְבִּי כָּל מַרְבִּינִן רִיבְהָ הֲכָל וְאִיתְרְבִּי
בֵּין מִיעֵט וְרִיבְהָ לִפְנֵי פְּרָט וּכְלָל מַרְבִּינִן
וּמִיעֵט וְרִיבְהָ לִזְלֻכְתִּין אַבְהוֹ אִמְרוּ רַבִּי יוֹחָנָן
אֵין הִיתֵר מִצְטַרֵּף גִּזְרִי שְׁהָרִי אִמְרוּרִי
וּמִרְבִּינִן וְתְרִין פְּרָטִי וּכְלָלִי דְּרִמִּי כִּד
מִשְׁנֵי מַרְבִּינִן מַרְבִּינִן מִלֵּךְ אֵל לֵא

[illegible]

פרכינן לקמן והא מבעי ליה ליתן טעם כעיקר. ואם איתא אימא טעמא ידידי מוכל אלא משמע דמשרת מיפק לה וכל לא דריש וכך פי' רש"י בפסחים:

שלשה מינין פרק עשי נזיר

ג'ליון' חיה ככלל בהמה. דכחיזי בהמה (ד'י) וזאת הבהמה אשר
 אכלה וצ'ל וצ'י וגו'. אמר ליה ומי מצינא אמרת חיה דחיה
 אכלה וצ'ל וצ'י בהמה בחאי פרט: ה'אמר באידך' א' [פרטא]
 למעוטי חיה. אלא האי מן הבהמה נמי הוה ליה פרט
 וכלל ופרט ומצי' נמי למילף מהכא:

מפרי וגידולי קרקע. ואישרו להו דגים שאין עופות ואימעטו להו דגים שאין גדילין על הקרקע דמפרט במסכת עירובין פכרם בכל מעצבין: **מכדי כלל ופרט וכלל** כעין פרטא דיינינן כללא בחרא מאי אהני אהני לאוסופי (י) (י) א. ואפילו מנא אחד בנות דגים דפרי מפרי ה אכל אינן גידולי קרקע דלי ליכא כללא בחרא ה"א דאין בכלל אלא מה שפכרנו: פרי [פרטי וכלל] אי איכא דממי ליה משני נדדו. מפרי עופות גדולי קרקע הן ופרי מנא מרבינן אכל דגים דבחד דז דמו ליה לא מרבינן: ומיעט וריבה. אי"א דלא ממעט מירי והלכך דלולבין מרבי אכל עילין לא דעלין ממעט. ואם תאמר והא איכא רבי אלעזר דדריש מיעט וריבה וקמייתי נמי עלין ה לא תפסי כך ר"א דלא משמע ליה עלין אלא משום תכסיז מכל אשר יעשה מגופ היין" דהאי מכל לישנא ימירא הוא ואי משום מיעט וריבה לא מיטריך ליה למיכתב אלא אשר יעשה מגופ היין מכל למא לי לא לרבות ואפי' עלין. ואית דמפרש דהא דלמך אפילו עלין לאו דוקא אלא קמ"ל דפורתא הוא דמיעט או עלין או שבישמת ויבין מיעט וריבה לריבה [ומיעט] וריבה ליכא ולא מירי: **שסרי אשורו סורה וכל מפרט.** לרבות (א) אשורו

לֹא הָיוּ אִסּוּרֵי נֶזֶק כְּשֵׁעוֹר וְהִיתָר מְשַׁלְמוֹ לְכֹתִים שֶׁהָיוּ חִיבִּי:
 וְעִירִי
 פֶּרְטִי וְכֻלָּם פֶּרְטָא [בַּתְּרָא] דּוּקָא וְהִ"ל [כַּעֲשֵׂן] כֻּלָּם וְעִירִי וְאִמִּי
 קָמָא דּוּקָא וְכֵן פֶּרְטָא קָמָא דּוּקָא הוּא הֵדִין לִפְסֵךְ וְאִם תֵּאֵמַר
 יֵצֵר הַדּוּמָה לוֹ מֵצֵ' דִּדְדִּין דְּהוּי דְּבַר הַמִּשְׁטָלֵל וְגוֹפֵר מִמּוֹן דִּהָא
 יוֹי הוּאֵל וְאִין גּוֹפֵן מִמּוֹן אֲלֵמָא אֲפִילוּ בְּתֵרִי [כֻּלָּלִין] וּפֶרְטָא עֲשִׂין
 יוֹי קִרְקָעוֹת וְשִׁטְרוֹת אֲלֵמָא דְּהַמְדוּת הִלְלוּ שׁוּת וְי"ל לִפְנֵי מֵי
 הַיִּי כֻּלָּם בְּתֵרָא אֲלֵמִיו הַדּוּמָה לוֹ מֵשֵׁי דִּדְדִּין וְי"ל סָבַר פֶּרְטָא
 דּוּמָה לוֹ מֵצֵ' דִּדְדִּין וְעִירִי דְּהֵי תֵרִין דִּדְדִּין לִדְרִיטָא וְהִתְרֵי קִרְקָעוֹת
 לְרַבֵּן דְּרֵשִׁי תֵרִי כֻּלָּי וּפֶרְטָא צִין ר"א דְּרֵשִׁי תֵרִי פֶּרְטִי וְכֻלָּם
 קָמָא וְכֵן בְּשִׁמְעָא דְּקֻלָּטָא וְתִרְגוּל (מִחוּלִין 97 ס.) לְעִשֵׂן דִּדְדִּין
 וְיוֹן דְּדוּקָא רֵאשׁוֹ אֲרוּךְ הוּי לֵד גְּרוּעַ אֲבָל אֲבָל צִינֵין שְׂחָזִין כַּחַד
 [בִּין] וְאִילוּ מֵיטֵם וְרִיבָא מִרְבִּינֵי דְּרִיבִין אִין עֲשִׂין לֹא. מִימָה הָא
 לְעִיל מִיירִי עֲשִׂין רִכּוֹן דְּרִוּמֵי לְחֻלּוֹן וְהִכָּא מִיירִי דְּקֵשָׁא קֵשָׁא
 וְכֻלָּם [וְאֵמָר] בְּמֵדָה רִיבָא וְמֵיטֵם וְרִיבָא מִרְבִּינֵין טָפִי בְּמֵדָה
 וְכֵן הִיָּה נִתּוּן טַעַם לְדָבָר כִּמוֹ שְׁחִיל רֵשִׁי [פִּרְשָׁן] כֻּלָּם מִקּוֹם
 הַכֵּלל לְגַמְרֵי כִּלְיֹה לֹא הִיָּה אֲבָל רִיבָא וְמֵיטֵם לֵדִין מֵיטֵם פִּי
 אֵת הַלֵּךְ כְּשֶׁהִפְטֵר קוֹדֵם לְכֻלָּם נִעְשָׂה לֵב מוֹסִיף עַל הַפֶּרְטָא וְנִמְטָל
 יֵשׁ שְׂקָדוֹת וְגַם בְּמֵיטֵם לֹא דִּינִינָא לִיָּה הַלֵּךְ מִרְבִּינֵין¹² מֵן הַכֵּלל שֶׁאֵל
 לוֹמֵר¹³ גַּם שֶׁהוּא לְפִי הַרְיָצוֹ כִּמוֹ אִם הִיָּה אַחֲרֵי הַרְיָצוֹ וְהַשְׁתָּא
 [לְרִצּוֹת] כּוּלֵי הָאִי וְאִם כֻּלָּם וּפֶרְטָא אִין כֻּלָּם אֲלֵמָא מֵה שְׂבַפְטָא וְאִיכָּ
 וְהִתְרֵי נִמְטָל¹⁴ דְּרֵשִׁי וְכֻלָּם דִּרְבִּין כֵּן מִיָּיל אִיכָּ מֵה אֲרֵיבָא פֶּרְטָא אֲלֵמָא
 שֶׁ חִילּוֹק בִּינֵיהֶן כִּדְפֵיהֶם בְּעֵלְמָא (פִּסְחֵרֵי 70 ט.) דְּרֵשִׁי וְמֵיטֵם הִיָּה
 רִיבָא רִיבָא כֵן מִיָּיל וְהִתְרֵי מֵיטֵם לְמַעוּטֵי דְּבַר אֶחָד וְמִיָּהוּ קֵשָׁא
 מִרְבִּינֵין¹⁵ כֵּן מִיָּיל וְנִמְעוּטִין דְּבַר אֶחָד דְּלִמְחַר בִּרְיֵי פִּרְקִין דְּרֵשִׁי
 קָמָא אֲרִיחֵה דְּקָרָא אֲלֵמָא כִּמוֹ וְלִקְחָת אֵת הַמְרַעַל דְּלִיכָא דְּרֵשִׁי
 בְּדִבְעֵיהֶם כֵּן לִיבִשׁ מֵה דְּפִרְתֵּי דְּמַעוּטֵי וְרִיבָא וְמֵיטֵם אִיָּה מֵה
 לְפִי מִמְפֶּרְטָא וְכֻלָּם וּפֶרְטָא דְּרֵשִׁינֵין לִיָּה לְמַחֵן דְּרֵשִׁי כֻּלָּי וּפֶרְטִי וְגִרְאָה דִּלָּא
 לְפִי וּפֶרְטָא וְכֻלָּם אֲלֵמָא דְּמַעוּטֵי שֶׁ חִילּוֹק דְּקִאֲמָר בְּגִמְרָא וְהַשְׁתָּא אִין
 וְכֻלָּם וְאִתְרִבִּי כֵן מִיָּיל אֲבָל אִי הוּי דְּרֵשִׁי מֵיטֵם וְרִיבָא וְמֵיטֵם
 דִּינִינֵין¹⁶ כֻּלָּם וּפֶרְטָא וְכֻלָּם וְהַשְׁתָּא הוּא קֵשָׁא דְּמַעוּטֵי וְרִיבָא
 וְמֵיטֵם

מסורת הש"ס

(א) [חולין נט. עא. וש"נ]
(ב) עירובין כז. ז"ק נד:
(ג) א"מ מ"ז
(ד) פסחים מג. ה) [דף
כז. ו) [במדבר ו.]

נוסחת הריב"ן

א] כל דדמי ליה ואפילו מנד
אחד כו':

הגהות הב"ח

(א) נָם וְהוּא לִיה פֶּרֶט
וְיִכְנֹל דְּרִית וְחִי אֲחֵת;
(ב) רִשָּׁי"ו וְחִי אֲחִי מִן
מִמִּית וְכִי דְחִיָּה בְּבִלָּל
בְּהִמָּה הוּא נִחָל;
(ג) אֲלֵךְ אֲנִי כִּתְיָא מִכִּי
בְּקָר: (ד) רִחָה מִכִּי
לִי לְנֶאֱסֹפִי וְלִי כִל
דְּמִמִּי לִי וְחִי אֲפִי מִכִּי
(ה) רִחָה שְׁחִי רִחָה אֲמִנָּה
וְיִכְנֹל לִנְרֹת שְׁפִינִי;
(ו) תּוֹבִי"ו רִחָה מִכִּי
וְיִכְנֹל קִשּׁוֹ מִיִּזְרוֹן הַסִּי'
וְאֲחֵתִי"ו מִי"ו אֲחֵת לְאֲרֹפִי
כִּי דְמִי בְּפֶרֶט דְּחִי אֲלֵךְ
בְּבִלָּל אֲרֹפִי וְלִי כִל
שְׁפִינִי וְאִין כְּנֹל אֲלֵךְ מִן
מִמִּית לִי לֹא פֶרֶט
בְּחִרָה הוּא אֲמִנָּה תִּיבִלִּי:

הגהות מהר"ב

רַנְשִׁבּוּר
 [א] רש"י ר"ל וּמַעֲשֵׂה וְכִי
 וְהוֹלֵת דְּמַרְכָּשֵׁי וְכִי אִפְרִי
 עֵינָן לִי עוֹד. קוֹזָא, יִלְךְ רִיל
 וְכִי מַחֲמָה עֵינָן לִי
 לָלוּ. דּוּקָא, חֲמִי:
 [ב] תוֹרִידָה חֲמִי לֵאלֹהִי
 פִּרְשָׁתָא בְּתַרְלָא, מִתְּחַלְּתָא
 וְכִי מַבְרִי וְכִי לֵאלֹהִי
 אֵלָא עֵינָן מוֹתָא מִן חֲסִידִי
 וְחֲסִידִי מִיָּד לֵאלֹהִי חֲמִי:
 [ג] דִּיה חֲסִידִי וְכִי לֵאלֹהִי
 וְכִי לֵאלֹהִי מִתְּחַלְּתָא, עֵינָת
 חֲתוּרִין וְחֲמִי וְכִי חֲתוּרִי:
 [ד] בִּאֲדָא לֵאלֹהִי לֵאלֹהִי
 וְכִי וְכִי מִיָּד פִּרְטָא וְכִי
 דְּרַבִּי, מִן עֵינָת וְכִי
 דְּרַבִּי מִתְּחַלְּתָא, וְכִי וְכִי
 פִּרְטָא וְכִי לֵאלֹהִי מִתְּחַלְּתָא:
 [א] בִּאֲדָא דְּרַבִּי וְכִי וְכִי
 מִיָּד וְכִי פִרְטָא וְכִי לֵאלֹהִי
 וְכִי מִתְּחַלְּתָא, וְכִי וְכִי:
 [ב] בִּאֲדָא מִיָּד עֵינָת וְכִי
 דְּמוּתָא פִּרְטָא וְכִי לֵאלֹהִי
 דְּרַבִּי וְכִי לֵאלֹהִי:

מוסף רש"י

[illegible]

